

D R U Š T V E N I K

DOMOLJUBOVA PRILOGA
POSVEČENA IZOBRAZBI
: IN NAŠIM DRUŠTVOM :

Stev. 1.

V Ljubljani, dne 19. januarja 1911.

Leto III.

Politična in socialna izobrazba.

Vsakdanje življenje nam jasno govori, da ljudje premalo poznajo svoje državljske, politične pravice in dolžnosti, da ne poznajo postav, ki jih zadevajo. To jim povzroča mnogotere neprijetnosti, jih spravlja v škodo in celo v kazen. Država potrebuje, da ohranja red, da varuje in pospešuje blagostanje državljanov, veliko postav in naredb. Tako ima tudi vsak posamezen stan svoje dolžnosti in pravice. Te mora vsak poznati.

Poleg teh naredb imamo mnogoštevilne občekoristne naprave, n. pr. zavarovanje zoper ogenj, točo, nezgode, bolniško zavarovanje, zavarovanje za starost izkuša država tudi vpeljati, stanovska in strokovna društva, različne zadrage itd. Kdor teh naprav ne pozna, se ne zanima za njih notranjo uredbo, škoduje samemu sebi.

Dandanes je potrebna politična in socialna izobrazba, to se splošno priznava in si povsod prizadevajo širiti to izobrazbo potom časopisja, knjig, brošur itd.

Zakaj naj naša društva posebej skrbijo za to izobrazbo? Naša društva imajo nalogo šoli odraslo mladino vzgojiti za dobre, poštene fante, te pa potem vzgojiti za zavedne moške in dobre državljsane. Taki pa bodo postali le tedaj, če se jim poda politična in socialna izobrazba v tej meri, kolikor jo zahteva od njih sedanja doba.

Posebno ob volitvah se pokaže, da jih veliko brez premisleka gre za nasprotniki. Vseh teh ne moremo imeti za liberalce in socialne demokrate, pač pa jih je večina zapeljanih, nahujskanih od raznih agitatorjev, ki hodijo okrog z lepimi obljubami. Slabše je še pri delavcih, ki so prisiljeni delati skupno z nasprotniki ali so celo prisiljeni vstopiti v njih strankarske strokovne organizacije. Mnogo se jih na ta način navzame nasprotnega duha.

Zato pa je nujno potrebno, da se mlade fante, predno jih vjamejo nasprotniki v svoje zanjke, pouči o političnih, gospodarskih in socialnih razmerah v deželi, da morejo odbijati napade nasprotnikov in da se obvarujejo pred njihovimi organizacijami. Poudarjamo pa, da ne zadostuje, da človek pozna le svoje dolžnosti in pravice, temveč si mora pridobiti tudi možnost, da svoje pravice prav rabi. Čim več ima pravic, tem bolj se mora zavedati svoje odgovornosti.

V društvu se pa člani vadijo že praktično tega dela, ki jih čaka v poznejšem življenju, ker se jih vzgaja za odborniška mesta, za zaupnike itd. Društveniki se čutijo odgovorne za svoje mesto, za svoje delo, ki so je prevzeli v društveno korist.

Društvo vzbuja stanovsko zavest na jedni strani, na drugi strani pa opozarja, da treba vsem stanovom složno delovati v blagor Cerkve in domovine. Društvo pomaga, da se premosti prepad med raznimi sloji in da izgine medsebojno sovraštvo raznih stanov.

Kako pa naj se vrši ta pouk?

Za to ni mogoče dati gotovega merila.

1. Povsod pa se mora vršiti kako predavanje o tej stvari.

2. Razširjajo se lahko poučni spisi o tej stvari.

3. Pri društvenih shodih se prebera važnejši članki socialnopolitične vsebine iz dnevnih časopisov. Vršijo se o člankih potem prost razgovor.

4. Natančnejši pouk se poda le v rednih predavanjih ali pa v socialnopolitičnih tečajih.

Kako naj se vrši v posameznih društvih ta pouk, je odvisno od krajevnih razmer in je to prepuščeno društvenemu odboru.

Učitelji in društva.

Za delo po naših društvenih primanjkuje delavcev. Glavno breme društvenega dela sloni na duhovniških ramah. A ker so duhovniki zaposleni pri vseh mogočih organizacijah, bi bilo želeti, da se čim bolj poprimejo društvenega dela naši dobromisleči učitelji. Ponekod se bavijo že dalj časa z društvi in s tem veliko pripomorejo, da se posebno mladina obvaruje slabih potov. Toda ne samo učitelji so poklicani sodelovati pri nadaljni vzgoji mladine po naših društvenih, to dolžnost imajo tudi vsi drugi dobromisleči in za bodočnost mladine skrbni ljudje v občini. Saj mora biti vsem ležeče na tem, da se mladina ohrani pošteno, da se mladino privaja in priučuje temu, kar rabi v poznejšem življenju. Vsi dobromisleči ljudje naj bi podpirali društva, ki so dandanes povsod, tudi na deželi silno potrebna.

1. Potrebna so izobraževalna društva na deželi za one, ki ostanejo doma pri starših. Tem treba nadaljne izobrazbe, šola je ni dala dovolj. Treba mladino seznaniti polagoma s političnim in socialnim življenjem, treba ji podati vsaj nekaj strokovnega znanja. V mladih letih preži na mladino veliko sovražnikov. Z društvom jo pogosto obvarujemo pred zapeljevanjem in ji utrdimo značaj.

2. Še bolj kot za one, ki ostanejo doma pri starših, je potrebno društvo na deželi za tiste, ki se izselijo v mesta ali obrtne kraje. Izkušnja uči, da mladi fantje, ki pridejo s kmetov, niso zmožni in tudi nimajo poguma, da bi se ustavljali nasprotnikom, ki jih napadajo radi njih vernosti. To je umljivo. Saj na kmetih izpolnjuje skoro vsak — z malimi izjemami — svoje verske dolžnosti. Vera se ne napada še toliko, kakor se to godi v mestih ali obrtnih krajih, koder se

zbirajo ljudje iz vseh vetrov. Ko pride mlad fant z dežele v mesto, je položaj zanj popolnoma drugačen, kajti čuti mora marsikako grenko radi svojega poštenega verskega življenja. A slednjič se naveliča zabavljic, opušča svoje verske dolžnosti in kmalu postane drugim enak. Izgubi vero in čednost. Iz tega sledi, da je dolžnost mladini podati ne le verskih nauk, temveč da jo je treba pripraviti in oborožiti za boj, ki jo čaka med svetom. To delo pa izvršuje izobraževalno društvo z apologetičnim poukom.

3. Z dežele jih hodi veliko v mesta kot navadni delavci, zidarji, tesarji, dninarji, rokodelski pomočniki in učenci. Ti pridejo v dotiko z brezvernimi in spridenimi tovariši; zahajajo v slabe gostilne itd. Vsi ti potrebujejo pouka, da se obvarujejo dobre in poštene.

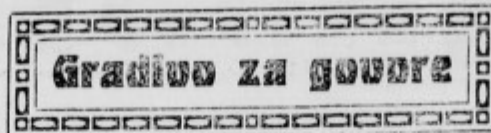
Mnogo teh ostane večji del leta v mestih. Kdo naj skrbi za nje? Kdo naj jih nadzoruje? Domače društvo jih priporoči društvom v mestih, kjer dobe dobro in pošteno tovarišijo.

Izobraževalna društva so obširno polje, kjer morejo delovati vsi ljubitelji mladine, prav posebno pa učitelji. Šest let je vodil učitelj mladino v šoli in ji podajal osnovne nauke. Pride čas izstopa iz šole. Dober učitelj poda mladini resne nauke, ki naj bi jo spremljevali v življenju. Ali naj tedaj preneha učiteljeva skrb za mladino? Uradna njegova dolžnost mine, toda v vesti ima še dolžnost, da skrbi za šoli odraslo mladino. Kdor pozna življenje, vé, da je mladino primerjati orehovi lupini, ki jo valovi dereče reke premetavajo semintje, da je podobna popotniku, ki potuje ob strmih pečinah in je v vedni nevarnosti. Zato skrbi dober učitelj, da spravi vse svoje učence v društvo, kateremu posveti svoje proste ure. Kdo lažje podpira duhovnika v društvenem delu kot učitelj. Pozna mladino, ve za njene kreposti in napake, zna tudi, da treba z mladeniči drugače postopati kakor pa s šolskimi učenci. Kot izobraženemu človeku ne bo pretežko, da ima semintje v društvu kak govor ali predavanje. Prevzame v društvu pouk v tej ali oni stroki, petje, godbo, pomaga pri knjižnici, društvenih predstavah, izletih itd., dela torej dovolj, da posveti svoje moči društvu napredku.

Mnogo jih toži izmed učiteljev nad pokvarjenostjo in surovostjo mladine. Ali bi se ne mogla mladina pred tem obvarovati? Gotovo. Zato pa treba več delavcev v društvih tudi izmed učiteljskega stanu. Marsikaj bi se dalo doseči. Treba le žrtvovati nekaj časa plemenitemu delu skrbi za mladino. Potem bodo pa našli ljubezen in zvestobo, pa tudi hvaležnost za svoje delo v društvu. Delo v društvu pa tudi ni zaman. Kajti pokaže se med društveniki lepo vedenje in vzgledno življenje, opazuje se hrepenenje po napredku in izobrazbi.

Že zavest, da si s svojim delom rešil le enega človeka, da si ga ohrani na pravi poti, je veliko delo, ki te na-

polnjuje z veseljem. Cele vrste ljudi voditi po poti čednosti in jih osrečiti za čas in večnost, to je še veliko večje socialno delo, ki za služi, da mu vsi dobro misleči učitelji darujejo čas in trud.

Med nebom in zemljo.

(Dalje.)

Leta 1883 sta brata Tissandier (Tissandjé) poskušala elektro-motor in dosegla prav lepe uspehe. Njuna slava je pa takoj izginila, ko sta Renard in Krebs pripeljala zrakoplov v kljub nasprotnemu vetru na mesto, kjer sta se bila dvignila. Vijak je gonil elektro-motor 9 konjskih sil in »La France« (La Frans = Francija) — tako je bilo ime tej zračni ladji — je dosegla proti vetru $1\frac{1}{2}$ m/sek. hitrost 20 km na uro, kar bi bilo 7 m/sek. v mirnem zraku. Cela pot je bila dolga 76 km. Prvič je opisal zrakoplov kolobar in po svetu je zašumelo, saj je bilo zdaj dolge pravljice takorekoč konec; kajti zrakoplov, ki opiše krog, je vodljiv. Toda v splošno veselje in zmagoslavje je kanila kaplja grenčice, ko se je pri naslednjih »La France-inih« izletih pokazalo, da je v vetru 7 m/sek. brez lastne volje zaradi premajhne hitrosti. Od teh poskusov sem je posebno naperjeno vprašanje hitrosti. Večja hitrost se pa da pri zrakoplovu doseči s primerno obliko, da lažje reže zrak, in z močnejšimi stroji.

Tak stroj je motor na bencin, ki sta ga Baumgartner in dr. Wölfert prva porabila pri vožnji leta 1880. Ta dva moža sta sedemnajst let pozneje padla 200 m visoko, ker se je plin vžgal, in se ubila. Daimlerjev (Demler) motor je v kratkem času neverjetno napredoval, kar je zasluga avtomobilne industrije. Pri prvih motorih je prišlo na vsako konjsko silo 50 kg teže; Zeppelin je še leta 1901 rabil motor, ki je imel 16 konjskih sil in je bil 380 kg težak, leta 1908 pa že takega s 110 konjskimi silami, ki je bil pa le 500 kg težak. Danes imamo pa že motore, pri katerih pride na vsako konjsko silo le še $1\frac{1}{2}$ kg teže.

Dolgo zaželjeno gonilno moč torej imamo. Zato pogledajmo po zrakoplovnem polju sedanjega časa, ako nas upanje ni goljufalo.

Motor je res potisnil zrakoplov med najzanimivejšimi in najnujnejšimi sedanjimi vprašanji na prvo mesto. Zanj se zanima z radovedno nestrpnostjo ljudstvo, z nervozno nevoščljivostjo in nezaupanjem tekmujejo države. Prvo donaša zrakoplovcem stavo, drugo skrbi za denar. Zato se zrakoplovci posebno od leta 1908 sem zelo živahno gibljejo, narodi se pehajo za venco slave. Gre se namreč za novo orožje, nevarno orožje. Zato se danes pečajo z zrakoplovbo predvsem vojaški organi. To za-

pazimo v prvi vrsti, v drugi pa tri vrste stave, ki smo jih srečali že prej v pogovih. Zdaj imajo že izrazit značaj in s kregajo med seboj za prvenstvo. Ti stavi so: ogrodni ali trdni, plogrodni ali poltrdni in brezogrodni ali netrdni sestav. Rekel bi lahko, da po delu spoznaš mojstra in narobe, ali pa je morda le slučaj, da vidimo v ogrodnem sestavu jeklenega, discipliniranega nemškega vojaka, v brezogrodnem pa gočnega, duhovitega Francoza. Prihodnjič hočem primerjati značaj in lice vseh teh treh sestavov na treh zrakoplovih.

Glavni zastopnik ogrodnega sestava je nemški grof Zeppelin s svojimi vojnimi zrakoplovi. Balon so bili namreč že prej s pridom rabili v ameriškanski vojski in pri obleganju Pariza in tako je grofa že tri desetletja morala misel na zračno brodovje, dokler se ni na stara leta lotil, da jo uresniči. Poleg že opisanih tipov se je grof pri delu naslajal zlasti na Davida Schwarzova (Švarc). Ta ogrski trgovec je prevlekel trdno ogrodje iz aluminija, ki je zelo lahka kovina, z 0,2 mm debelo pločevino v obliki valjarja; tega je napolnil s plinom na zelo izviren način. V valjarju je bil namreč zrak, ki bi se bil s plinom pri polnitvi zmešal, kar bi dalo mnogo težjo zmes, kakor je pa vodik. Da je to zabranil, je dal v aluminijev valjar majhne balone in jih napolnil z vodikom tako, da so zavzeli, izpodrivajoč zrak, ves prostor v valjarju; nazadnje je balonove ovoje raztrgal in jih izvlekel iz aluminijeve posode, ki je bila na ta način napolnjena. Schwarzov balon se je popolnoma razbil, ker je obstal vijak, ter pokopal pod razvalinami svojega gospodarja.

O svoji nalogi se je Zeppelin sam tako-le izrazil: »Po Giffardovih, Haecklejevih, Renardovih in drugih poizkusih nam ni več treba zrakoplova z lastno hitrostjo iznajti, ampak moramo že ustvarjeno še izpopolniti.« Res je vestno zbral vse, kar se je krilo z njegovimi nazori. Sestavil je ogrodje iz aluminija tako, da je na mišljeno 126 m dolgo os v presledkih nasadil zvezde iz 16 aluminijevih palic. Med zvezde je porazdelil 17 balonov, zvezal palice podolgem med seboj in vse skupaj prevlekel z ovojem iz platna. Tako je dobil dolgo prizmatično zrakoplovno telo s 16 robovi, ki se je na koncih izoževalo v obliki klobukove štule. Nasproti Schwarzu je notranje balone pustil cele, tako da ima Zeppelinov zrakoplov dva ovoja, med katerima se nahaja zrak.

S tem 13 m visokim, 15.000 m³ volumna držočim truplom je trdno zvezal dva čolna, spredaj enega, zadaj drugega; to ste gondoli za voznika, potrebščine in potnike, pa za dva Daimlerjeva motorja, težka po 500 kg in po 110 konjskih sil močna, ki gonita na vsaki strani cu vijak.

Za krmitve navzgor ima truplo spredaj in zadaj trebušne plavute, to so vodoravne ploskve iz platna. Zrako-

plavec lahko postavi poševno vsake posebej; ako sprednje, se obrne celo truplo poševno navzgor, ako pa vse skupaj, tedaj se dvigne celo truplo vodoravno. S tem višinskim krmilom lahko menja višino za 500 metrov. Poleg tega visi med obema čolnoma še voziček, ki ga voznik lahko potegne naprej ali nazaj; s tem poruši ravnotežje, zrakoplov se postavi poševno in se dviguje ali pa pada; vendar se ta priprava navadno ne rabi. Stransko krmilo je pritrjeno zadaj in je podobno ribji repni plavuti.

Se nekaj manjka našemu somu. Hrbtnih plavut še nima. Čemu neki? Gotovo je že vsak videl naslikano puščico, ali vsaj slišal o »naperjeni« puščici. Zadaj ima res pero, da frči vedno v isti smeri, in sicer je naperjeni konec zmiraj zadaj, ker puščico pri letu ovira, nazadnjaki so pa zmiraj zadaj. Kdor se boji tatarske puščice, naj gleda otroke, ki se igrajo; tudi pri teh lahko opazi zanimivo igračo. V drevesna debela mečejo puščice, to so palice, ki imajo spredaj iglo. Zadaj so pa navskriž preklane in oklepajo na štiri vogale zganjen papir. Zaženi puščico kakor hočeš, zmiraj se bo zasadila z iglo v deblo. Ta na štiri vogale zganjeni papir je važen del zrakoplova, ki bi ga veter rad zasukal iz njegove smeri. Temu se pa protivijo takozvane stalnostne ploskve, ki so navskriž pritrjene na zadnjem delu.

Društveni voditelj

DRUŠTVENO DELO V ZIMSKEM ČASU.

Sredi zime smo. Narava v tem letnem času počiva, društva naša pa morajo ravno v tem času živahneje delovati. V poletnem času so društveniki utrujeni vsled dolgotrajnega dela, sedaj po zimi pa so večinoma telesno bolj spočiti, zato pa tudi duševno bolj vzprejemljivi za važne društvene naloge.

Zimski čas je čas, ko se premo-tri in pregleda društveno delo in poslovanje. Treba pregledati imenik članov; iti je na delo, da se pridobi novih članov. Urediti je knjižnico; pregledati, koliko knjig je raztrganih, slabo že vezanih, koliko in katere so se pogubile. Pregledati je blagajniški dnevnik, sejne zapiske itd. Mnogo reči se je morda vpeljalo v minoletem letu, a ne uspevajo. Kje je vzrok? Naj se preiščejo posamezne naprave, preišče naj se, kaj je vzrok, da n. pr. »Cebelica« ne uspeva, da hira pevski ali tamburaški zbor, da se za abstinenco in za izseljenec ne stori ničesar. Našlo se bo pogosto, da krivda ne zadene vedno članov. Če kaka naprava ne uspeva tako, kakor bi bilo želeto, je ni treba takoj opustiti.

Upanje je, da bo stvar prišla v boljši tir.

Predvsem so v društvu v zimskem času potrebni poučnoizobrazevalni tečajji.

Tečajji naj podajo duševne in gospodarske izobrazbe. Tečajji pa naj vplivajo tudi na vzgojo volje in srca. Kolikokrat se nudi v društvu prilika, da se člane opozori na avtoriteto, na veselje do dela, na občevanje z bližnjim, na vztrajnost, požrtvovalnost itd. Mladina se pridobi za društveno delo; poda se mladini nek vzor. Saj mladina hoče nekaj imeti; išče nekaj izvan vsakdanjega življenja, kar jo vleče, zanima; če ni to kaj dobrega, je pa slabo ali vsaj dvomljive vrednosti. Pri poučnem tečaju se uči, da zadostuje samemu sebi, da si preganja dolgčas na prijeten in pošten način. Nauči se prost čas prav uporabljati, da mu ni treba posedati po gostilnah, slabih hišah in postajati s tovariši po ogljih itd.

Red v zimsko delo pa prinese načrt zimskega dela.

Društvo mora skrbeti za izobrazbo članov. Od lažje se prehaja k težji tvari. Obdeluj praktične stvari. n. pr.: Kako prebiraj časopise? Kako s pridom poslušam predavanje; kako naj se udeležujem zborovanja. Kako naj varčujemo? Kako naj se obnašamo v družbi? Dober bi bil tečaj, kjer bi se poučevalo o lepem vedenju. Da ni tak tečaj odveč, kaže vsakdanja skušnjava. Zase bi se tak tečaj težko priredil, v zvezi z drugimi bi že šlo.

Da se čim več članov vzgoji za praktično delo v društvu, posebno da se izšolajo odborniki in zaupniki, v tem pokaže tečaj vidne uspehe. Koristno je obdelavati razna praktična vprašanja, n. pr.: Kako vabim nove člane v društvo? Kako razširjam društveno glasilo? Kako občujem z novo došlimi člani? Kako delujem v odseku za izseljence ali v abstinencnem odseku? Pri vsem tem se lahko razvije prav zanimiv razgovor, od katerega si lahko člani veliko pridobe na izkušnjah.

Društvenike se lahko seznanjajo nekoliko z umetnostjo in leposlovjem. Važno je to kot sredstvo zoper vse, kar je nizkotno in surovo in pa zoper preveliko hrepenenje po vživanju. Saj se posebno mladina zanima za slike in umetniže.

Smisel za leposlovje vzbude literarična, leposlovna predavanja. Opiše se življenje kakega pesnika. Prebere se in razloži katera njegovih pesmi.

Društvo pa ne sme prezreti socialne izobrazbe društvenikov. Dandanes stopi mlad fant že zgodaj v socialno življenje, bodisi kot pomočnik ali samostojen delavec. Ni ga prepustiti samemu sebi, temveč podati mu je naukov, ki jih rabi v vsakdanjem življenju, da se obvaruje pred nasprotniki. Pouk naj se začne pri že znanih stvareh: domači občini, deželi, državi, po-

tem nadaljuje o razvoju narodnega gospodarstva, človeški družbi, socializmu, strokovnih društvih itd.

Za tak tečaj služi dobro kaka primerna knjiga, n. pr. dr. Krek: Socializem, dr. Ušeničnik: Sociologija, Sovran: Črne bukve kmečkega stanu itd. Da se razvije razgovor, treba staviti vprašanja. Načrt govora naj si vdeleženci zapišejo, kakor tudi važnejša vprašanja, na katera treba v drugi uri odgovoriti.

Ne smemo pa prezreti gospodarskega napredka mladine. Tu bi priporočali lepo- in pravopisje. A kako slabo se nauči mladina tega v šoli! Vendar lepa pisava priporoča človeka. Zato pa naj bi se nikjer ne prezrlo tega pouka.

Važen je tudi pouk v knjigovodstvu, in to ne le za mladino obrtnega stanu, temveč tudi za kmečke sinove. Saj je povsod dandanes že najti posojilnice ali zadrage, ki rabijo večjih moči za uspešno vodstvo.

Strokoven pouk je zelo koristen. Možno ga je z uspehom voditi le tam, kjer je več društvenikov iste stroke. Ne mislimo le na obrten pouk, marveč tudi na pouk v kmetijstvu. To se lahko semintje poskusi na deželi, kjer je v društvih večina kmečkih fantov. Za tak pouk imamo precej knjig, ki jih je izdala družba sv. Mohorja.

Pri tem načrtu zimskega dela pa moramo povdarjati, da se v vsakem društvu ne da vse izvesti in tudi se ne da izpeljati eno zimo. Treba izbirati po krajevnih razmerah, ker tudi tu velja: Srednja pot najboljša pot.

ZAPISUJ SVOJE IZDATKE!

Ljudje so dandanes silno lahko-mišljeni. Gospodariti ne znajo, zato izmečejo za nepotrebne stvari veliko denarja in potem tožijo o slabih časih. Ker nepremišljeno izdajajo denar, zato pa tudi ne vedo, zakaj so denar porabili. Spominjajo se morda le večjih izdatkov. In vendar je veliko ležeče na tem, da veš, zakaj si porabil denar, kakšne izdatke si imel. Le na ta način boš mogel presoditi, ali se ne bi dal zmanjšati ta ali oni izdatek, ali bi se ne dalo kaj prihraniti za dneve starosti ali nesreče.

Mnogo imamo denarnih zavodov, ki imajo namen pospeševati varčnost med ljudstvom; imamo »Cebelice«, ki navajajo mladino k varčnosti. Toda rednega varčevanja — in le to ima npravn in kulturni pomen, se treba še le priučiti.

A nobena stvar ne pospešuje pravega gospodarstva in varčnosti bolj, kakor jasen pregled vseh izdatkov. Tak pregled pa dobim le, če natančno zapisujem svoje izdatke. Odraslega človeka je težko pripraviti do tega, da bi zapisaval izdatke, če se ni privadil tega v mladosti. Velike važnosti je torej, da se mladega človeka priučijo, da ima svoj denar v redu. Če svoje izdatke

redno zapisuje, dobi kmalu pregled, a nad njimi se prepriča, da ima malih izdatkov preveč in da si te lahko odreče.

In mladina je sploh zapravljiva. Koliko dandanes mladi ljudje zaslužijo, a če jih vprašaš, koliko imajo prihranjenega, ti ne bo mogel skoro nihče dati povoljnega odgovora. Gre vse za pijačo, igre, cigarete itd. Kolike svote se na leto izmeče za take reči. Če bi mlad fant zapisaval te izdatke in bi jih koncem leta pregledal in seštel, bi jih gotovo omejil, če že ne popolnoma opustil. Lahko trdimo, da bi bilo število pijancev veliko manjše, če bi ti nesrečneži v mladih letih zapisavali, koliko so izdali za pijačo in te vsote včasih seštel.

Veliko mladih ljudi je obsojenih radi tatvine. Marsikateri bi ne postal tat, ko bi bolj pazil na svoje izdatke in bi po nepotrebnem ne izmetaval denarja, ki ga potem išče dobiti pri tujih ljudeh.

S tem pa, da govorimo o varčnosti in pa o tem, da si človek zapisuje izdatke, nikakor nočemo, da se mladina odtrga od vsake zabave, odpove vsakemu veselju, temveč da si mlad človek zapiše vse, kar je izdal, tudi kar je izdal za zabavo.

S tem se vzbuja v mladem človeku čut za varčevanje. Ko prelistava zapisnik in pregleduje izdatke, se mu nehoje vzbuja misel: To bi si lahko prihranil; ta izdatek bi bil lahko manjši itd. Nauči se prav ravnati z denarjem, da nauči se računati s prihodnostjo.

Vpliva pa to zapisovanje tudi na značajnost, saj se mladina s tem uči reda v denarnih stvareh in navadi se rednega življenja.

Kako pa naj varčuje človek, če se ni učil? Kako naj varčno in brez dolgog gospodarji, če ne razume uravnati lastnih svojih denarnih zadev!

ZBIRKA DRUŠTVENIH IGER.

Marsikatero društvo si nabavi po več zvezkov »Ljudskih iger«, izposodi si tuintam igre, ki se preprišejo. Ali če gledamo društveno knjižnico, najdemo notri le malo zvezkov raznih iger. Igre se večinoma pogube in tako nastane za društvo pogosto prav občutna škoda.

Dotičnost društvenega vodstva je, da skrbi:

1. Da se vodi natančen zapisnik vseh iger. Zabližen naj bo naslov in število izvodov, zapisano naj bo tudi ime dotičnega, ki si knjigo ali zvezek izposodi, kakor tudi dan, kdaj jo je vzel in kdaj vrnil.

2. Ko se predstava izvrši, treba knjižico ali pa rokopis takoj vrniti.

3. Te knjige ali zvezki naj bodo posebej shranjeni v omari.

4. Dobro je, da se prilepi v knjigo ali zvezek listič, na katerem je zaznamenovano, kdaj je bila zadnja predstava, katere prednosti in kakšne napake ima igra in na kaj je pri uprizoritvi posebno paziti.

Vsako društvo naj bi torej skrbelo, da dá naslednikom lep zgled reda in skrbnosti in da jim zapusti vsaj malo zbirko ljudskih iger. Tako bo društvo polagoma napredovalo in ne bo treba zbirati iznova izkušenj in pa nabavljati si zopet knjig s primernimi igrami.

DRUŠTVENA GLEDALIŠKA GARDE-ROBA.

Po naših društvih se dandanes prireja veliko predstav. Za igro pa, če hočemo, da bo učinkovala, treba poleg primerne odra tudi primerne obleke.

Za večje predstave, posebno zgodovinske vsebine, bo pač posameznemu društvu težko nabaviti lastno opravo. Stroški bi bili preveliki. Pripomniti pa moramo, da ravno zgodovinske igre zahtevajo dragocenih kostumov. Druga sredstva tu ni, kakor da si jih društvo izposodi v gledališču ali kje drugod.

Drugače pa je pri manjših prireditvah, posebno pri predstavah zabavne vsebine. Za take predstave si vsako društvo polagoma lahko nabavi potrebno obleko, vojaško in policajsko uniformo, stare klobuke ali kape itd. To se da pridobiti z malimi stroški. Večinoma se dajo take stvari izposoditi pri članih, posebno kar zadeva staro narodno nošo. Kar pa zadeva obleko, ki bi jo bilo treba dati izdelati, pa tudi ne stane veliko. Saj se dobi povsod kak krojač ali kaka šivilja, ki napravita te stvari vsaj proti mali odškodnini, če ne že zastoj.

Drage tudi niso brade, lasulje, očala, nosovi itd. Z malimi stroški se spravijo te potrebščine za naše odre skupaj.

Povdarjati pa je treba, da se mora za te stvari, ki se nabavijo za društva, tudi skrbeti, treba jih dobro shraniti, ker drugače jih razmečejo na vse strani.

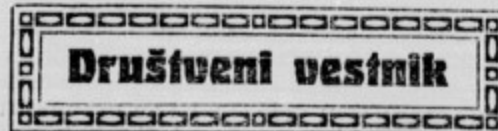
Zato pa naj bi se določilo enega člana za oskrbnika teh stvari.

1. Ta bi moral imeti natančen zapisnik vseh stvari, ki so se nabavile za igralce. Zaznamoval naj bi v knjigi, kje je shranjena dotična reč, je-li dobra ali pokvarjena, in kdo si jo je izposodil ali rabil.

2. Naj bodo te stvari dobro shranjene v kakih omari ali skrinji, in sicer vedno pod ključem.

3. Po vsaki igri mora oskrbnik takoj tirjati vsako reč od igralcev. Pregleda, če je kaj pokvarjeno, osnaži in spravi vse na določen kraj.

Le na ta način je mogoče pridobiti si obleke in drugih potrebščin za predstave in jih društvu tudi ohraniti.

DOPISI.

Iz Šempetra pri Novem mestu. Mlado je še naše izobraževalno društvo, vendar šteje že nad sto vrlih čla-

nov. Komaj se je razcvetelo, že je nekaj lepega sadu obrodilo. Dne 8. t. m. smo imeli namreč gledališko predstavo s petjem: »Na Betlehemskih poljanah«. Vsi igralci so izvrstno rešili svoje vloge. Posebno se je odlikoval stari izkušeni pastir Echeiel, ki je tako lepo podučil svojega lahkomišljenega sina Levija, da je ta zdaj res dober deček. Le pogumno naprej!

Selo. Katoliško slovensko izobraževalno društvo je predzadnje nedeljo priredilo posebno lepo igro »Roza Jelodvorska«. Gledalci so izabili mnogo solz. Ljudje so veliko pričakovali, pa so tudi dobili, kar so želeli. Igralci so se prav dobro naučili besedilo in kretanje, in so lepo prednasali. Jasno in s povdarkom so izgovarjali. Pohvale je vredna predvsem Roza, mlada, pa dobra igralka. Castimir, njen oče je bil v vseh kretanjih dober in v vseh nastopih gotov. Umirajoča mati Matilda je bila primerno maskirana in je svoj položaj razumela. Strašimir v drugem dejanju, je v krasnem kosumu dobro maskiran izborni nastopil, v petem pa dober izrazil trdega, neprinosnega moža pa tudi ljubeznivega očeta. Hildegarda, njegova žena, je pokazala, kako tiho prenaša svoj nesrečni zakonski stan. Oglar Jakob in Marjeta sta dala mnogo življenja, in izvalila precej smeha. Vrtar Lojze in Helena sta dobro izrazila različna značaja. Helena gospodovalko-ženo, Lojze pa zadovoljnega vesetega možička, ki je ženi pod oblastjo. Grofinja Ema s svojima hčerama je nastopila dostojanstveno. Vojeslav in Milivoj sta nastopila, zavedajoč se viteškega stanu. Prikupljiv je bil posebno eden (Urban). Nežika, oglarjeva hči je pogodila praprosto nedolžno dekle. Ker sem že v posameznostih, omenim še nekatero hibe, ki se bodo pri ponavljanju lahko popravile: Roza je samo takrat premalo izražala strah in premalo kretala, ko je roparski vitez Strašimir napovedoval Castimiru, kaj bo naredil z njegovim gradom in premoženjem. Strašimir v petem dejanju ni bil povsod gotov, tudi obleka v petem dejanju ni bila primerna. Oglar Jakob ni zadel prave višine v glasu, Marjeta pa je kot mlada žena bila skoraj preveč živahna, in v maski smešna, Helena nekoliko pretrda in enkrat ne gotova, Lojzeta je pa manjkalo prave obleke. Eden vitezov je govoril preveč malomarno in z neprimernim glasom. Scenerija je bila prav dobra, motilo je le to, ker je bila soba na Jelodvoru in na Smrečniku enaka in pa ker je bila dvorana v zadnjem dejanju ravno ista soba in premalo okrašena. Tu in tam je bila tudi razsvetljava preslaba. Ena dvorjanka je bila slaba v obnašanju in nerodno oblečena. — V igri je mnogo življenja in z veliko pozornostjo sledijo vsi poslušalci.

Studeno. Na tukajšnji dvorazredni ljudski šoli so na novoga leta dan uprizorili šolski otroci svojo božičnico. Predstavliali so igro: »Pastirci na po-

ljanah.« Bogato obloženo drevesce jim je bilo potem v nekako poplačilo za njih trud. Take igre so zelo primerne za tak čas, poučne za učence in so tudi odrasčenim zelo všeč. Prav hvaležni smo slavnemu šolskemu vodstvu, da nam je napravilo to nedolžno veselje. Mali igralci in igralke so pokazali, da smemo od njih še veliko pričakovati. Takaj nabiramo tudi člane za »Slovensko Stražo«. Imamo že precejšnje število, da kmalu ustanovimo svojo podružnico. Sliši se tudi in se je bralo, da se hoče širiti tukaj liberalna družba »Sv. Cirila in Metoda«. Ime te družbe je zelo vabljivo. Tudi sprejemnice kot kake cerkvene bratovščine. Ali ni vse zlato, kar se sveči. Res so se nekateri vjeli na te limanice in se sedaj kesajo in bodo ti družbi hrbet obrnili. Kdor hoče počastiti sv. Cirila in Metoda, imamo apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblašene Device Marije. Kdor pa hoče pomagati obmejnim Slovincem in širiti med nje katoliško in narodno zavest, ne pa gnili liberalizem, naj pristopi »Slovenski Straži«.

Kamnik. Letni račun je podal dne 6. prosinca odbor društva Kamnik svojim članom. Izmed poročil odborov nas je posebno zanimalo blagajniško. Vseh sprejemkov je bilo v preteklem letu okrog 3000 K in izdatkov tudi približno toliko. Precej se je v preteklem letu popravljalo v društvenem domu. Tudi v bodoče, in sicer v kratkem bo treba modernizirati in razširiti oder. Društvo ima precej dolga, tako da mu ta vzame večino dohodkov. A po skupnem složnem delovanju mora društvo napredovati. Da bi društvo imelo več dohodkov, je predlagal gospod Verdnik, naj se članarina zviša. Ker pa večina zborovalcev ni bila za to, se je predlog premenil v toliko, da se odslej nabirajo prostovoljni podporni člani, ki dajo društvu mesečno 1 K. Prošnji gospoda pevovodje ugodni občini zbor, da bodo cerkveni pevci pri društvenih prireditvah vstopnine prosti. Živahna je bila debata pri točki o uprizarjenih igrah. Izrekla se je želja, naj bo bralna soba vsak dan odprta. Gospod Benkovič predlaga, naj je vedno v društveni sobi nabiralnik za »Slovensko Stražo«.

Postojna. Na novega leta dan je priredil postojnski Orel veselico, katere se je udeležilo izredno veliko občinstva. Nastop vseh točk je bil izboren. Tamburaski zbor je spraval s komičnim komadom »Prši prši« poslušavce v dobro voljo, v kateri so živeli potem celo predstavo. Smeha je bilo med celo šaloigro skoro preveč in to že prvi dan v letu. Igrali so dobro, najbolj ga je pa gotovo pihnil Blaže, ne samo v igri, ampak tudi kot kolednik. Po vsaki kretnji in besedi je zašumelo po dvorani. Voščil je tudi v imenu društva in Orlov vsem srečno novo leto, ki nam naj prinese še več prijateljev in podpornih članov. Čast odločnemu nastopu Orlov!

Dol pri Ljubljani. Občini zbor našega izobraževalnega društva je bil v ne-

deljo 15. januarja popoldne po službi božji. O delovanju društva v preteklem letu bi bilo marsikaj zanimivega poročati. Zlasti zadeva, kako je društvo prišlo po raznih ovinkih do lastnega doma in lastne strehe, bi utegnila biti za tega ali onega kaj podučna. Natančneje poročilo o tem pa si pridržimo za takrat, ko bo vse lepo urejeno. Izmed naših prireditev v zadnjem času naj tu omenjamo le sledeče: »Garcia Moreno«, v poletni dobi; »Smrt M. D.« in »Marijin otrok« za dekliske vloge in nazadnje na novega leta dan Krekovo »Tri sestre«, prvi poizkus pri nas z mešanimi vlogami, ki je za naše razmere sijajno uspel. Vidi se ob taki priložnosti, kako stvar, vzeta iz življenja ter zanje primerno obdelana tudi z naravno silo učinkuje na ljudstvo. Tu je pristen humor brez banalnosti in obenem poduk, ki se nič ne usiljuje. Toliko za zdaj, ob priliki se zopet oglasimo.

Reka (Fiume). Ker se zanimaš, dragi »Domoljub« za vse sloven. ljudstvo, ne samo v ožji domovini, zato ti pišem te vrstice iz tujine. Zalosne so razmere tukaj v Reki za Slovence; vsaka narodnost ima svoje pravo, samo Slovence in Hrvat se ne smeta javno pokazati. Pa vse eno se nas je zbralo že lepo število, okoli 300 zavednih Slovencev, kateri hočemo ostati zvesti svoji domovini in hočemo skrbeti za to, da noben Slovenec ne vtone v tujem morju! V društvu hočemo skrbeti, da naše ljudi vzgojimo za dobre gospodarje in gospodinje, v prvi vesti pa se hočemo boriti proti alkoholu. Skrbeti hočemo za zanimiva predavanja in gojiti vse za kulturo potrebne stroke. — Veselica na Silvestrov večer v veliki dvorani v holu »Sušak« na Sušaku je sijajno izpala. Novi mešani zbor je zapel »Slovenec sem« in »Kje so moje rožice« precizno. Igri »Županova Micka« in »eno uro doktor« sta občinstvo zelo zadovoljili. Dvorana je bila polna poslušavcev. Društvo je imelo okoli 200 kron dobička, kateri je namenjen za društveno knjižnico. Med pavzami je svirala vojaška godba »Jelačič« samo slovenske in hrvaške komade.

Selca. Na praznik sv. Štefana je bil drugi redni občini zbor katoliškega slovenskega izobraževalnega društva. Pokazal je, da se je preteklo leto v društvu veliko delalo. Odbor je imel 9 sej; predavni je bilo 11; o Hrvatih (Šmid); uprava občine, dežele in države (prof. Jare); o obmejnih Slovincih (Mohorič); gospodarstvo v Švici (Rožnik); kmetovanje nekdanj in sedaj; duhovnik in ljudstvo; žensko vprašanje (dr. Krek); jeruzalemsko romanje (dvakrat Rožnik); o Egiptu; zemljepis in zgodovina Palestine; Galileja (Kepec); Avstro-ogrška banka (dr. Krek). Gledaliških predstav je bilo 6; člani društva so sodelovali pri igri gorenjske podružnice S. D. Z.; prireditvev knegoškofu ob priliki birnovanja; predpusna veselica za člane; Miklavžev večer. Denarni promet je znašal 5118 K 18 vin.; prejemkov 2595 K 61 vin., med temi: čla-

narina 215 kron 60 vin., igre in veselice 1636 kron 74 vin., Orel 57½ kron 72 vin.; izdatkov 2522 kron 57 vin., med temi: gledališka oprava 329 kron 52 vin., igre 238 kron 7 vin., knjige in časopisi 266 kron 94 vin., Orel 831 K 70 vin. Število knjig v knjižnici je naraslo na 467; 166 več kot lansko leto. Prebralo se jih je 778; odjemalcev je bilo 83. Na odborov predlog je bil dr. Krek z veseljem izvoljen za prvega častnega člana. Članarina se je znižala za polovico, tako, da znaša letna članarina 1 K 20 vin., ki se pa mora vsa naenkrat vplačati. Blagajna Orla se loči od društvene blagajne. Sprejet je bil predlog dr. Kreka, da se za sporna vprašanja med društvom in Orlom izvoli razsodišče. V nov odbor so izvoljeni: pr. Jože Megušar; podpr. Janez Kepec; t. Janez Leben; t. n. Anton Pintar; bl. Janez Nastran; knj. A. Tevž; kn. namestnica Marija Pfajfar. H koncu je g. župnik voščil dr. Kreku za god; dr. Krek v daljši zahvali omenja, kako rad pride v selško dolino, da si malo odpočije in razvedri n obenem tudi povrne domačinom, kar je dobil od njih. Pevci so zapeli Aljažev »Ne zvenim« in Ferjančičevo »Planinarica«.

Slovensko katoliško izobraževalno društvo »Kres« v Gradcu. (Pestalozzi-straže 60, prtiličje na desno.) — Dolgo se že nismo nič oglasili in vem, da si je eden in drugi izmed naših prijateljev že mislil: Graški »Kres« je gotovo burja raznesla, ko ni od nikoder nobenega pisanja. Toda kako se je zmotil! Mi se imamo tako dobro, da mu tega niti ne zamerimo. Poleti seveda ni bilo nič posebnega, ker je odšlo polovica članov iz Gradca. Zato je pa sedaj tem živahnejše. Imeli smo že 8 nedeljskih predavanj. Govorili so gg.: dr. Zdešar, kurat M. Ljubša, dr. Rožič ter »Zarjana« iur. Fr. Logar in iur. Fr. Kovač. Slišali smo veliko novega. Pogovorili smo se o ljudskem štetju in začeli pripravljati tla za ustanovitev skupine Jugoslovanske Strokovne Zveze. Poleg tega so se z novembrom obnovili socialni tečajji za fante, ki imajo pod načelstvom Štefana Ermana svoj odsek kakor dekleta. »Zarjana«: phil. Puntar, iur. Česnik in iur. Kovač na teh tečajih razlagajo važna in zanimiva poglavja iz socialne vede in organizacije, fante pa kažejo zanimanje s tem, da vprašujejo, posegajo v debato, ali pa se sami poskušajo kot govorniki. Tudi nekatere članice so v zadnjem času pogumno nastopile kot govornice in žele obilo uspeha. Razume se, da beremo radi časopise in knjige. Precej članov in članic se je na novo naročilo na naše časnike. Ne smete pa misliti, da smo samo za resne in učene stvari, tudi veselja in zabave vžijemo veliko. Mešani moški in ženski pevski zbor se pridno vadi pod vodstvom g. iur. Fr. Detela. Dne 9. oktobra smo priredili vinsko trgatav, dne 13. novembra Martinov večer, na sv. Štefana dan pa tombolo in zadnjega dne v letu Silvestrov večer. Zadnje dvoje se je vršilo v društvenih prostorih in je imelo na sebi značaj prav prijetne do-

nače zabave. Pa recite, če nismo pridni. Zato je tudi prišel dne 4. decembra k nam sam sv. Miklavž s sijajnim spremstvom in nas lepo obdaroval — samo enega je vzel parkelj.

Trebelno. Poročati je treba, kaj se je godilo, zlasti v božičnih praznikih na Trebelnem. Najprej je treba povedati, da so na dan Sv. Štefana igrali šolski otroci in deklice iz ponavljalne šole lepo božično primerno igró. Napravilo se je božično drevesce, ob katerem so se temu primerne pesmice deklamovale. Vsi dečki so dobro deklamovali pesmice; a tistega, ki je povedal »Veseli pastir«, mora se pred vsemi pohvaliti. Deklice so večinoma vse svoje vloge dobro rešile. Igrala se je namreč tudi igra »Nežka iz Bleda«. Najbolj se je gledalcem dopadla nedolžna Nežka, ki je res dobro znala in tudi dobro igrala, četudi je njena uloga najdaljša in najtežja. Tudi mati in grofinja ste zelo ugajali, le včasih sta prehitro govorili. Vendar pa se mora splošno pohvaliti vse, posebno, če se pomisli, da večinoma nobena igralka še ni videla igralnega odra in gledališke predstave. — Igra se je ponovila na novega leta dan. Največja in pravzaprav vsa hvala in zahvala, da se je na Trebelnem kaj takega priredilo, gre požrtvovalni in dobri gospej učiteljici Ani Grudnik in njenemu soprogu. Naj jima bode za njun obilen trud za igro in pri igri v »Domoljubu« na tem mestu izrečena javna hvala in zahvala. Le tako naprej! Vsa vstopnina brez vsakega odbitka je namenjena za šolsko zastavo, ki je šola na Trebelnem še nima. Nabralo se je 38 K 7 vin.

Sv. Helena. Na novega leta dan, 1. januarja je priredilo naše slovensko katoliško izobraževalno društvo veseló igró: »Čašico kave«, pri kateri so igralka pokazale svojo umetnost. Naši vrli Orli prav dobro napredujejo, ne ustrašijo se tistega grdega govorjenja in zaničevanja naših pijanih liberalcev, ki nam zabavljajo in nas pikajo z grdimi napadi. Mimo takih ljudi gremo mi z zaničevanjem naprej.

Ambrus. Naše katoliško slovensko izobraževalno društvo je priredilo za Božič dve igrí. Mladeniči Orli so igrali prelepo igro »Pastirci in kralji«, dekleta pa »Jeza nad petelinom«. Obe igrí sta zelo lepo uspeli. Nikakor ne morejo ljudem iz spomina lepi prizori in žive slike. Vsi igralci so imenitno rešili svoje vloge. Gospodični učiteljici in pa g. učitelju gre zahvala, da sta igrí tako dobro uspeli. G. učitelj je naslikal brezplačno tudi nove kulise za naš oder, tako, da imamo za naše razmere zelo lep gledališki oder. Tu se vidi, kaj doseže dober učitelj, dobra učiteljica pri ljudstvu. Društvo se jima zahvaljuje za ves trud pri tej in pri drugih prireditvah.

Predoslje nad Kranjem. Izobraževalno društvo. V zimskem času se društvo zopet nekoliko oživlja. Otvorila se je društvena knjižnica v nedeljo dne 27. novembra v prostorih mlekarne s

predavanjem o pomenu in rabi knjižnice, in je začela poslovati v društvenih prostorih. Uradne ure od 3. do 5. ure v nedeljah popoldne. Sicer že obstoji samostojna knjižnica z imenom »Belca« na en četrt ure oddaljeni vasi Suna, katera je precej obsežna. Vendar se ustanovi tudi društvena knjižnica, ker sta obe dobro došli. Imata namreč isti namen: Ljudstvu potom knjig dati potrebne izobrazbe in olike. — Ze pretečeno leto je obstojal tamourški odsek, sestavljen iz samih moških moči. Meseca oktobra lanskega leta se je imenovani odsek obnovil z izpremembo, da ga sedaj tvorijo sama dekleta razun dveh moških katera vodita odsek. Udeležba je bila do sedaj redna. K uspehu se zahteva še nadaljne redne udeležbe in nekaj več pridnosti. Moči steje ta odsek 16. Vaje so v ponedeljek in sredo zvečer. Ustanovil se je po sklepu seje izobraževalnega društva dne 12. oktobra pevski odsek, katerega naloga je: pospeševati posvetno narodno in umetno petje. Pevec je sedaj 12. Opomniti je, da mora biti v dosegu lepoga pevskega namena veliko več požrtvovalnosti od vsake strani, kakor do sedaj, posebno v kraju Predoslje, kjer nima nikdo posebne razdalje! Vaje so v petek. — Izobraževalno društvo je odpisalo »Slovenski Straži« v Ljubljani nad 1000 rabljenih znamk, znamke se nabirajo seveda nadalje v kapitanji. Preskrbelo je društvo svojim članom društvene znake, kateri se se dobijo pri društvenem blagajniku g. Steru. V nabirainike za »Slovensko Stražo« se že nabira v dobro priznanih gostilnah pri g. Laknerju na Kokriči in pri g. Mani Sajevec v Orehovljah. — Z vztrajnostjo in resnično požrtvovalnostjo za zelo potrebno izobrazbo in oliko naj se skrbi za prihodnje delovanje v društvenem domu, kateri naj bode postavljen že v zgodnji pomladni dobi.

Iz šenčurja. Na sv. Štefana dan popoldne je predaval v tukajšnjem izobraževalnem društvu g. učitelj Herman Kmet iz Besnice o alkoholizmu: a) Kaj je alkohol? b) Kdo je pivec? c) Zakaj se toliko pije? d) Katere bolezni lahko dobi pivec? Udeležba je bila velika, vtis predavanja je bil jako povoljen, ker je g. Kmet kot popolni abstinent govoril z največjim navdušenjem. Po predavanju so se dali trije moški vpisati za popolne abstinate. Živeli posnemalci!

Poljane. Za naše razmere je bila predstava Marijine družbe v Poljanah dne 11. t. m. dobro obiskana. Vidi se, da naše ljudstvo ne išče samo zabave, ampak da stremi tudi po izobrazbi. Namen takih prireditev je gotovo posvečen izobrazbi, za kar gre vsa hvala prirediteljem. Bodi nam dovoljeno spregovoriti nekoliko besedi o predstavi sami. Stojimo namreč na stališču, ne brezpogojno hvaliti vsake prireditve, kakor tudi ne vsevprek grajati, kar se ne dopade. Vse kar je prav. Vsaka stvar ima napake, a s tem še ni rečeno, da je slaba. Bogve kaj se tudi ne more

zahtevati, saj je pravzaprav šele začetek. Toda toliko predstav se je že priredilo, da enkrat lahko izrečemo sodbo v javnosti. — Deklamacija »Oljki« rečemo naravnost, nam ni ugajala, bila je brez efekta. Vloga je sicer bila dobro naučena, toda tiste enakomerne geste z rokami so silno mučno vplivale na gledalce. Glas je bil pretih. Pri deklamacijah je treba močnega glasu s povdarkom in samozavestnega — ne tihega — nastopa. — »Planšarica« v narodni noši nam je jako ugajala. Lep nastop, ljubki glas, ona obeta biti dobra moč našega odra. Le pogumno naprej. — Igra »Marijin otrok« je vobče povojno izpadla. Vloge so bile dobro naštudirane. Lepo so igrali mali otroci. Naravnost originalna je bila gospodična Miklavčičeva. Krasna je bila živa slika. — Lep prizor, zlasti petje angela, je napravilo najboljši vtis. Vidi se, da imajo naše igralka veselje, in da se trudijo. Vaje in oglajenosti jim pa še manjka, četudi za predstave na »kmetih«. Odločno pa moramo grajati prislino obnašanje nekaterih, zlasti pridigerski ton in prisiljeno govorjenje z rokami. Kako nestrpno je to za gledalca. Naše misli so izražene z namenom, nikomur hih očitati, temveč samo opozoriti na razne nedostake, katere je treba brezobzirno odpraviti, ako re, se bodo vdomačili, da jih pozneje ne bode mogoče odstraniti. Sicer pa le vztrajno naprej, poguma ne izgubiti, če se tudi morda ogiasi neljubi kritik.

Iz žabnice. Dne 6. t. m. se je vršil drugi redni občni zbor tukajšnjega K. s. izobraževalnega društva. Vseh prejemkov v letu 1910 je imelo 426 K 21 v, izdatkov 401 K 53 v, torej je znašal prebitok 24 K 68 v. Članov je štel 88, med njimi 7 ustanovnih, odbor je imel tri seje, predavanj je bilo 6, gledaliških predstav 5, pri katerih se je vprizorilo 9 iger in proizvajalo pet deklamacij. Pri tej priliki bodi izrečena odborova zahvala gledališkemu obojstvu. Enkrat se je vršil srečolov. Vse prireditve so bile dobro obiskane. Članarina se je znižala na 1 K letno. Število došlih in odposlanih dopisov je znašalo 36. Knjižnica je štela 293 knjig in knjižic. Društvo ima izselniški odsek, je »dosmrtni« ud Mohorjeve družbe in član S. K. S. Z. v Ljubljani. Tekoče leto pristopi tudi kot član domači podružnici »Slov. Straže«.

Iz Spodnje Idrije. Naša društva: »Dekliška zveza« je imela dne 8. t. m. krasno veselico. Vsem množtevilnim udeležencem je bilo v veselje, dekletom pa v čast. Posebno igra »Sv. Neža« je bila igrana tako, da so se vsi čudili. Le tako naprej dekleta »Dekliške zveze« v novem letu! Spoštuje vas vsa fara, ker videte ste, kako z veseljem prihaja ljudstvo k Vašim veselicam! Izobraževalno društvo bo imelo svoj občni zbor dne 29. t. m. Vabljeni ste društveniki v polnem številu! Posebno za kroženje časopisov se bo šlo! Pridite! — Orel bo imel svoj občni zbor obenem z društvom dne

29. t. m. Prijatelji našega Orla udeležite se! — Prilagodno veselico pripravi Orel dne 19. februarja, na katero že sedaj opozarjamo, ker bo nekaj posebnega!

Hrenovice. Komaj mesec dni obstoja naše izobraževalno društvo, pa se je jelo že precej dobro razvijati. Članov ima že 136. Med temi sta dva ustanovnika in šest podpornih članov. Na sv. Štefana dan smo imeli prvo predavanje: »O nebesnih telesih«. Udeležencev je bilo nad 80. Pričeli smo pa tudi že z društvenim moškim in ženskim zborom, katera vodi naša v glasbi izurjena gđc. učiteljica Amalija Carnelli. Gosp. kaplan A. Porenta, pa je prevzel tamburaški zbor, ki je tudi že pričel z rednimi vajami. Kot društvene znake smo si omislili one »Slov. kršč. soc. zveze«.

S Trate nad Škofjo Loko. Kat. sl. bralno in izobraževalno društvo na Trati priredilo je dne 8. januarja veselico, pri kateri se je vprizorila igra »Kmet Herod« in šaljivi prizor »Zamorrec«. Obe predstavi ste bili izbrani kakor nalašč za predpust. Poštene zabave in smeja je bilo v izobilju. Vsi igralci so svoje vloge prav dobro izvršili. Za njihov trud so želi od zadovoljnega občinstva obilo pohvale. Društvo se povoljno giblje, pristopilo je več novih članov.

Iz Sodražice. Božični prazniki so nam bili letos posebno blagoslovljeni. Naši vrli fantje so vprizorili v prostorih znanega rodoljuba g. Strbenka igro »Divji lovec«, ki se je tako fino obnesla, kakor še nobena nikoli. Videli smo talente, ki bi bili za drugačne odre, kakor je naš, dasi tudi naš ni slab. Tonček je bil kakor kak izvežban igralec; Majda je dobro in pogumno govorila; Janez je bil poln milobe; Gašper pravi kmetški fant, sin premožnega očeta; kovač, krčmar, pravi značaj iz Sodražke doline, oni mladi lovec, Janezov prijatelj, ki je igral pozneje še fotografa, nam je vsled svojih zmožnosti vzbujal

začudenje. Tudi manjše vloge so bile dobro izbrane — Jurček je znal tako lepo žvižgati, kakor pastirci ob jaslicah, dekleta so prepevale ginljivo, njihova obleka je ljudem jako ugajala. Nečesa pa še ne smemo pozabiti. Po igri je nastopil mešani zbor našega vrlega gospoda organista, ki je tako krasno popeval, da smo mislili, da imamo močan mestni zbor pred seboj. Gospod organist je sam izboren pevec, Matijeve gospodične imajo čiste, zvonke, lepe, ublažene glasove, bas je bil tako močan, da se je kar treslo pod njim. Mladina, le tako naprej, ponosni smo nate, ker si poštena, odkritosrečna in dobra mladina!

Vrhpolje pri Moravčah. Pri nas se je ustanovilo 23. oktobra izobraževalno društvo. G. državni poslanec dr. Krek nam je ob tej priliki pojasnil delovanje poslancev naše S. L. S. v državnem in deželnem zboru. Navdušeno pritrjevanje je sledilo izvajanju gospoda poslance. Izrekli so vsi udeleženci na shodu poslancem svoje popolno zaupanje za njihov trud in delo za slovensko ljudstvo. Prav nič nas torej ne moti in posmehevali smo se, ko se je neki liberalni petelinček, ki prav nič ne vé o uspehih naših poslancev, obregnul ob dr. Kreka, češ, da samo govori pa nič ne stori. Tako in podobno bevskanje nas tudi v prihodnje ne bo vznemirjalo. S svojim obrekovanjem nam bodete le še koristili, sebi pa škodovali, posebno če boste še po vratih ropotali in našim gostom iz Moravč bruna na pot nastavljali. Po dr. Krekovemu govoru je pristopilo k društvu za naš kraj veliko število članov. Danes jih šteje društvo 86. Na Štefanov dan je imelo prvo veselico. Peveci in igralci so s prvim nastopom si zaslužili priznanje, s katerim jih je občinstvo v nabito polni dvorani počastilo. Le vztrajno naprej! Na Blažovo nedeljo priredi ženski odsek prvo igro. Želimo dekletom prav dobrega

uspeha, naj tudi dekleta čvrsto podpirajo društvo. Vsi skupno hočemo delati neustrašno za pravo omiko uma in srca, malenkostne ljudi pa pustimo pri miru!

Kathreiner Kneippova sladna kava

je le ena, posnemkov pa je več! Zato pozor! Zahtevajte in jemljite samo izvirne zavoje s z imenom s
Kathreiner

Vajenca ki ima veselje do orglarstva sprejme Ivan Mrlavec izdelovatelj orgel v Ljubljani. 129

Učenca za krojaško obrt sprejme takoj Ivan Valjavec v Trzinu Gorenj. 137

Poživi pretakanje krvi, pospeši delavnost živcev,
utrdi kožo proti prehlajenju
edinole

Kot voda za glavo, usna, oziroma zobna voda in
za olepšanje polti
neobhodno potrebno

Diana-Francovo žganje

Vaš zdravnik

Vam rad priporoča Diana-Francovo žganje vsled njegovega desinfikujočega in obenem osvežujočega učinka, ki ga povzročuje v prvi vrsti njegov dodatek — mentol —. Temeljna snov Diana-Francovega žganja je najfinejši dvojno izhlapevani vinski destilat.

plomba gorenjo varstveno znamko. 3128

Gorenja varstvena znamka Vas varuje pred ponarejanji. Zahtevajte pri nakupu lepristno Diana Francovo žganje in pazite na to da nosi steklenica ime »Diana« ter da ima zamašek in

Hišni prijatelj

v pravem pomenu besede se more imenovati naše Diana-Francovo žganje vsled svojih izbornih učinkov, nizke cene in vsestranske uporabnosti. Cena mali stekl. 50 v, srednji stekl. K 1'20, veliki stekl. K 2'40. Dobiva se povsod, kjer pa ne, naj se pa naroči naravnost pri »Diana-Franzbranntwein Produktion G. m. b. H. Dunaj 1, Hohenstaufeng. 3 s.

Pri živčnih boleznih bodiljajih in trganju po udih je na mnogih kliničkih praktično preizkušeni **Ichtimentol** brez primerne učinka. 6 steklen. franko kron 6.—, 10 steklen. franko K 10.—. Edina razpošilj. po ces. svet. in lekarnar. **S. Edelmann, SAMBOR** Ringplatz št. 24.

Umetne zobe

Brez rivanja zobnih korenin se ustavljajo ameriški umetni zobje, posamezno ali cela zobovja, izvezeni nedelje in praznike vsak dan od 8 ure zjutraj do 6. zvečer v konc. zobarsk. atelje

O. Seydl

16 Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 7.

Naročajte, Slovence!

2 hiši na prodaj v Litiji.

Prva je sposobna za vsako obrt, ima sadni vrt in vrt za zelenjavo; druga hiša ima toliko zemljišča, da se lahko redita 2 glavi živine, ima tudi 2 hleva za živino, z vsem gospodarskim poslopjem; zraven je 4 do 5 oralov gozda. Cena po dogovoru. Več pove V. Jemc v Senožetih, p. Dol pri Ljubljani. 3910 3

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni 4000 komadov takozvanih

vojaških kocev za konie

za ceno le **K 4.40 komad** in **K 8.60 za par** (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. **Ti debeli, trajno trpežni koci** so topli kot **kožuhovina**, temnosivi, okoli **150/200 cm vel. ki. torej lahko pokrijejo celega konja**. Različne pisane naročila, ki se izvršujejo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na **STEINER-jevo** komisijisko razpošiljalnico združenih tovarn za koce

Dunaj II, Taborstrasse 27 G.

Ceniki na željo zastoj in franko. — Za neugajajoče se zavežem vrniti naprej poslani denar. Mnogoštevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne in Radavcu, Komarno in Brody, župnika Kolarja Tutz, dr. Vračuna, odvetnika v Varasdu, posestnika Weichbergerja Ilosva, Grünwalda, Zorkovak, Rotter Lichter, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosenauerja Zg. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerlsdorf, lastnika umetnega mlina, 3091 Fohringerja in dr. (1)

„Ergo“ svetilka

Najboljša kovinsko-žična svetilka! svetlobna moč od 16—1000 HK za vse rabljive napetosti

Protih prelomu najbolj varna!

zato zahtevajte pri vseh elektrarnah in inštalaterjih samo **ERGO-SVETILKO**.

Glavna razpošilj. **Wolframovih svetilk**

Henrik Weltin 3440

Dunaj VIII., Piaristengasse št. 28.

70% prihranka toka.

Jaz Ana Csillag!

s svojimi 185 cm dolgi oja kima lorejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo izvela sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih ras in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških srepko pospešuje ras: brade in se po kraki dobi da v sase in bradi naravni blesk in polnost in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najviše starosti.

Lonček stane: 2 K. 4 K. 6 in 10 K. Po pošti se pošila vsak dan po svetu spoštnim povzetjem ali cenar naprej iz tvornice.

Ana Csillag

Dunaj I., Kohlmarkt 11.

kamor je nastavljeni vsa ročila

Išče se

mlinar in obenem tudi žačar

v starosti do 50 let biti mora samec in kmetškega stanu. Plača po dogovoru. Več pove Ivan Verbč Stara Vrhnika p. Vrhnika.

Naiboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Lenarni promet do 31. decembra 1909 čez 83 milijonov kron.

Lastna glavnica K 503.575.98

Stanje vlog dne 31. marca 1910 čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

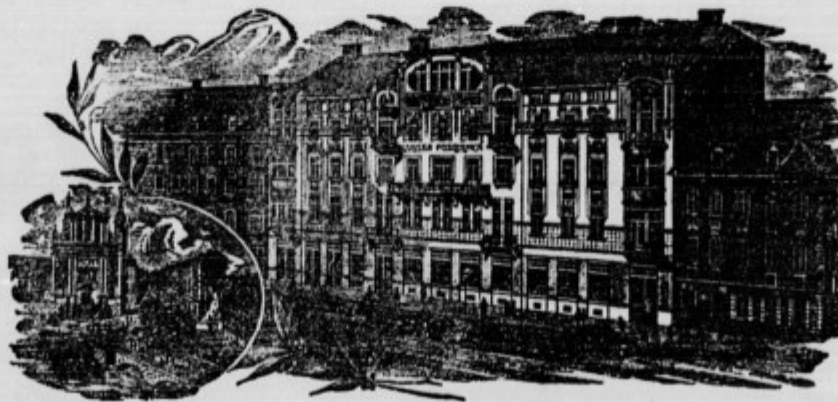
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Unlon“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 kron čistih 4.50 kron na leto.**

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih združnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskomptirajo.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Siška, stolni kanonik, podpredsed. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, državni in deželni poslanec. Anton Kobi, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.